

Sommer, udlæg og grøngødning

Jørgen E. Olesen, Afd. for Jordbrugsproduktion og Miljø, Danmarks JordbrugsForskning

Forårsarbejdet er overstået i sædskifteforsøget. Afgrøder er i god vækst, og det er udlægget også. Det blev lidt senere såning end normalt, da vejret og leverandørerne af såsæd drillede lidt i år. På trods af den sene såning er afgrøderne dog lige så langt fremme som de plejer at være på denne årstid. Vi skal heller ikke klage over, at vejret har været for tørt til fremspiring af udlæg af kløvergræs og efterafgrøder. Det skal nok komme godt fra start i år, og det er afgørende for at sædskifterne kan fungere.

Vi har også fået gennemført ukrudtsharvningerne, og håber at indsatsen har været tilstrækkelig til at holde ukrudtet i skak. I de første år af forsøget kostede ukrudtet i vårbyg med udlæg i flere tilfælde lige så meget som vi fik i udbyttegevinst ved at give gylle. De største udbyttetab fik vi på Foulum. Her var det især forekomst af kamille, der i nogle år kostede dyrt. Siden er bekæmpelsesindsatsen blevet skærpet, bl.a. ved at udsætte såningen af kløvergræsudlægget til efter at ukrudtsharvningerne er gennemført. Det har klart reduceret mængden af ukrudtet, men risikoen er selvfølgelig et dårligere udlæg.

Erfaringer fra sædskifteforsøget viser hvor vigtigt det er at få etableret en god kløvergræs. I det ene af sædskifterne følges kløvergræsset af vinterhvede. Her har vi ved Foulum og Flakkebjerg set en klar sammenhæng mellem andelen af kløver ved første slæt i kløvergræsset og udbyttet i vinterhvede. Øget kløverandel giver øget udbytte i den efterfølgende hvede. Da kløverprocenten i praksis let kan variere 20-30% mellem forskellige år og forsøgsbehandlinger fås derfor en betydelig variation i hvedeudbyttet. Alene gødskning af vårbyggen med gylle kan trykke udlægget så meget at kløverprocenten efterfølgende falder med 10-20%.

På sandjorden på Jynde vad var der til gengæld ingen sammenhæng mellem kløverprocenten i kløvergræsset og udbyttet i den efterfølgende hvede. Udbyttet i hveden lå på et konstant lavt niveau på godt 30 hkg/ha, der dog kunne øges knap 10 hkg/ha med husdyrgødning. I de senere år har vi dyrket vinterrug på Jynde vad, men dette har ikke kunnet øge udbytterne.

På Jynde vad er effekterne af forsøgsbehandlinger nu blevet meget synlige i kløvergræsset. Hvor der i otte år ikke har været givet gødning eller anvendt efterafgrøder ligner parcellerne nærmest hede (dog uden lyng). I parceller med efterafgrøde, men uden gødning, har cikorie stort set udkonkurreret alt andet. Der er nærmest kun cikorieplanter tilbage, og så er det endda to år siden cikorien var med i efterafgrødeblandingen. Cikorie kan vi på Jynde vad næsten kun komme af med igen i minisommerbrakken. Helt anderledes ser kløvergræsset ud i de parceller, hvor der i de foregående år har været tildelt husdyrgødning. Her er der en god bestand af rød- og hvidkløver, som sidst i maj stod i en halv meters højde, inklusive kvik, tidsler og følfod.

På Jynde vad er udvaskning om vinteren så høj, at der ikke er nogen synderlig gunstig virkning af mere kløver i kløvergræsset. Der er dog næppe tvivl om at den nuværende næsten totale mangel på kløver i parceller uden gødning vil virke negativt på udbyttet i sædskiftet. Vi er efterhånden blevet meget skeptiske over for anvendelsen af kløvergræs som en helårsgrøngødning i planteavlssædskifter på grovsandet jord med høj nedbør. Kvælstofudvaskningen er for stor, også når vi benytter grøngødningsmarken til minisommerbrak for at bekæmpe rodukudtet. Desuden er der som nævnt heller ikke nogen særlige udbyttegevinster ved kløvergræsset på sandjorden. Det betyder

selvfølgelig, at vi så skal finde andre måder at sikre kvælstofforsyningen til afgrøderne på denne jordtype.

Der er mere aktuelt at læse om forsøget på web-loggen på internettet under <http://www.foejo.dk>.